1876 – 1937

Воробйов Володимир Петрович

145 років з дня народження видатного анатома, заслуженого професора СРСР, академіка АН УРСР, завідувача кафедри нормальної анатомії Харківського національного медичного університету (1918 - 1937)

© НБ ХНМУ, 2021

Володимир Петрович Воробйов народився
15 липня 1876 р. в Одесі в заможній родині купця.
Він молодша дитина і єдиний син
серед восьми дітей

Рішельєвська гімназія, м. Одеса

В.П. Воробйов-гімназист
з сестрою та зятем (1895)

У 1897 р. Володимир закінчив першу чоловічу Рішельєвську гімназію.
Ще в гімназійні роки він почав цікавитися анатомією людини.
Вирішальне значення у виборі майбутньої професії зіграв брат матері –
відомий лікар Теофіл Гнатович Вдовиковський

У 1897 р. юнак вступає
на медичний факультет
Імператорського
Харківського університету

На першому курсі Володимир захоплюється
анатомією людини і незабаром стає
улюбленим учнем професора, який читав
курс нормальної анатомії –
Олексія Костянтиновича Белоусова

О.К. Белоусов сидить у центрі

Видатний анатом часто згадував перші лекції свого вчителя, які викликали велику цікавість до вивчення будови людини і визначили вибір фаху

Вже на 2 курсі студент Воробйов просить професора дати йому тему для самостійного дослідження.

Перша наукова праця «Сосуды сухожилий стопы», представлена майбутнім вченим на розгляд Ради медичного факультету, удостоєна золотої медалі, а також права бути надрукованою в «Записках Харьковского университета»

З професором О.К. Бєлоусовим

Дорогому учителю

профессору

Алексѣю Константиновичу

Бѣлоусову

въ день его тридцати-лѣтняго юбилея

Посвящаетъ

благодарный

ученикъ.

Сосуды сухожилій стопы.

Як зазначив О.К. Бєлоусов, робота відрізнялася «точностью, ясностью, богатством фактического материала», і додав, що праця являє собою по суті солідну дисертацію і факти, які полягають в ній, «должны быть целиком внесены в руководства по анатомии»

У 1903 р. В.П. Воробйов з відзнакою закінчує медичний факультет Імператорського Харківського університету зі ступенем лікаря

У грудні цього ж року Рада медичного факультету обирає його на посаду помічника прозектора

З групою однокурсників, 5 курс (1903)

У 1908 р. Володимир Петрович захистив докторську дисертацію «Иннервация сухожилий у человека»

В.П. Воробйов серед студенток ЖМІ (1910)

З 1910 – приват-доцент Харківського Імператорського університету. В цьому ж році Харківське медичне товариство запросило вченого читати курс анатомії в Жіночому медичному інституті

У 1913 р. В.П. Воробйов обраний професором Юр'ївського та Варшавського університетів, але міністр освіти Л. Кассо не затверджує його в цих посадах

Будівля Жіночого медичного інституту (Сумська, 1)

У 1916 р. Володимир Петрович затверджений у званні професора кафедри анатомії Жіночого медичного інституту

З 1917 по 1937 рік В.П. Воробйов очолював кафедру анатомії Харківського медичного інституту – з перервою: в 1919-1921 рр. вчений працював в Болгарії, де організував кафедру анатомії Медичної академії в Софії і керував нею; читав лекції в Софійському університеті, видав підручник, створив анатомічний музей. Кафедра анатомії в Софії і до цього дня носить його ім'я

Головний корпус Софійського університету

Повернувшись у 1921 р. до Харкова, Володимир Петрович продовжив розпочаті в Болгарії роботи над новими методами консервування тканин

В.П. Воробйов та Р.Д. Синельников з групою студентів (1924)

До 1924 р. професор завершує розробку наукової концепції збереження тіл і органів померлих

У 1924 р. В.П. Воробйов з колегами набальзамували тіло В.І. Леніна

В цьому ж році видатний анатом удостоєний звання «Заслужений професор СРСР»

У 1927 р. за дослідження в галузі анатомії В.П. Воробйову присуджена премія імені В.І. Леніна

У 1934 р. Володимир Петрович і Борис Ілліч Збарський нагороджені орденами Леніна «за виняткові заслуги в справі збереження тіла В.І. Леніна»

В цьому ж році вчений обраний академіком АН УССР

Група вчених, які бальзамували тіло В.І. Леніна (зліва направо Я.Г. Замковський, Б.І. Збарський, В.П. Воробйов, А.Л. Шабадаш, А.Н. Журавльов, 1924)

У 1932 р. Володимир Петрович заснував на кафедрі анатомії перший у світі «Музей становлення людини»

Один із залів музею присвячений пам'яті академіка В.П. Воробйова. Серед його експонатів – макет серця з пап'є-маше, власноруч виготовлений вченим. Вражає воскова фігура академіка за письмовим столом

Академік В.П. Воробйов – основоположник нового напрямку в анатомічній науці (макроскопічна анатомія), опублікував більше 70 наукових праць, є автором підручника «Краткий учебник анатомии» в 2-х томах, п'ятитомного «Атласа анатомии человека»

В.П. Воробйов з учнями (1934)

Вчений створив найбільшу анатомічну школу в Україні. Його учні в подальшому очолювали кафедри анатомії в багатьох вузах України і за її межами

За ініціативою В.П. Воробйова на проспекті Науки (бувш. Леніна) збудований морфологічний – тепер головний корпус Харківського національного медичного університету

У 2000 р. на території університету відкрито пам'ятник – бюст видатному анатому, науковцю, викладачу

Ім'ям В.П. Воробйова в Харкові названі вулиця і провулок

У 1937 р. у вченого виявлено захворювання нирки, він переніс операцію з її видалення

Через дві доби після втручання,
31 жовтня 1937 р. Володимир Петрович помер від явищ уремії

Своє тіло він заповідав піддати кремації. Вважається, що В.П. Воробйов заповідав зберігати свій прах на кафедрі анатомії Харківського медичного інституту і його учень професор Р.Д. Синельников виконав останню волю вчителя. У роки Другої світової війни урна з прахом навіть побувала в евакуації

25 січня 2003 р. прах академіка В.П. Воробйова похований в Харкові на 13-му міському кладовищі на Алеї видатних харків'ян

Труди В.П. Воробйова та література про нього з фондів Наукової бібліотеки Харківського національного медичного університету

Сосуды сухожилій стопы. Студента II курса Владимира Воробьева (из кабинета нормальной анатоміи А. К. Бѣлоусова) / В. Воробьев. – [Б. м. : б. и.], [б. г.]. – 42 с. : ил.
Издательский конволют без титульного листа.

Воробьевъ В. П. К вопросу об устройствѣ анатомическихъ учебныхъ музеевъ / В. П. Воробьевъ. – Харьковъ : Типография Печатное Дѣло, 1908. – 22 с. : ил.
Является частью издательского конволюта.

Воробьевъ В. О нервах желудка у собак. Из анатомического театра Императорского Харьковского Университета (проф. А. Г. Зомеръ) / В. Воробьевъ. – Харьковъ : Типография Мирный труд, 1913. – 18 с.
Является частью издательского конволюта.

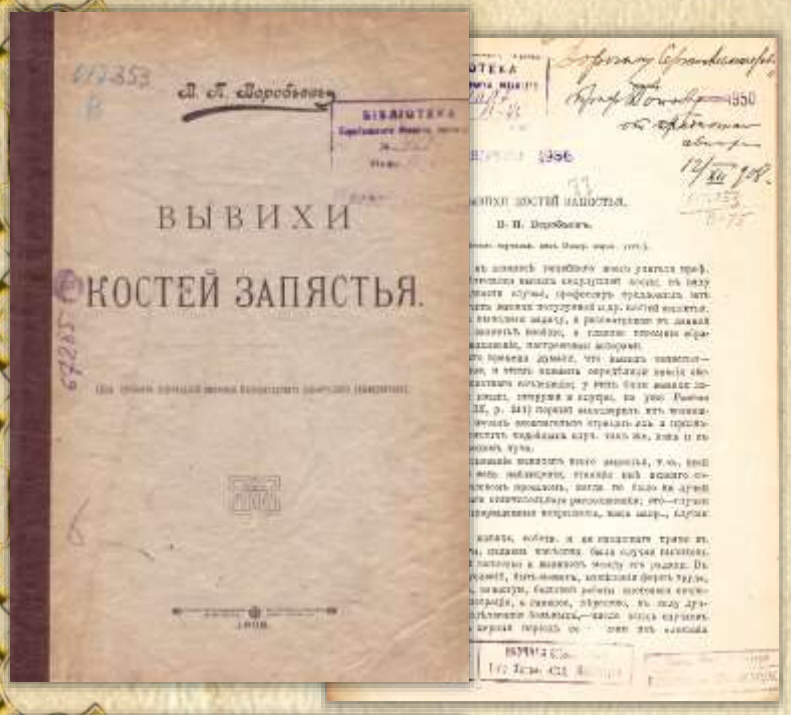

Воробьевъ В. П. Вывихи костей запястья. / В. П. Воробьевъ. – Москва, 1908. – 39 с. – (Изъ кабинета нормальной анатоміи Императорскаго Харьковскаго Университета)

Воробьевъ В. П. Иннервація сухожилій у человѣка : матеріалы къ вопросу / В. П. Воробьевъ. – Харьковъ : Типография "Печатное Дѣло", 1908. – 58 с. – (Изъ кабинета нормальной анатоміи Императорскаго Харьковскаго Университета проф. А. К. Бѣлоусова).

Воробьевъ В. П. Учебный музей при кафедре нормальной анатоміи частнаго Женскаго Медицинскаго Института Харьковскаго Медицинскаго Общества / приват-доцент Императорскаго Харьковскаго Университета В. П. Воробьевъ. – Харьковъ : Типографія и Литографія М. Зильберберъ и С-вья, 1913. – 32 с. : ил.

Воробьев В. П. Анатомия человека /
В. П. Воробьев. – Москва : Госмедиздат, 1932. – 704 с.

Воробьев В. Анатомия, гистология и эмбриология полости рта и зубов : руководство для студентов стоматологических институтов / В. Воробьев, Г. Ясвоин. – Москва-Ленинград : Биомедгиз, 1936. – 340 с.

Воробьев В. П. Краткий учебник анатомии человека : в 2 т. / В. П. Воробьев, Г. Ф. Иванов. – 3-е изд. – Москва-Ленинград : Биомедгиз, 1936.

Т. 1 : Введение, аппарат опоры и движения. – 668 с.

Т. 2 : Внутренности. Пути, проводящие жидкости. Пути, проводящие раздражения. Органы чувств. – 816 с.

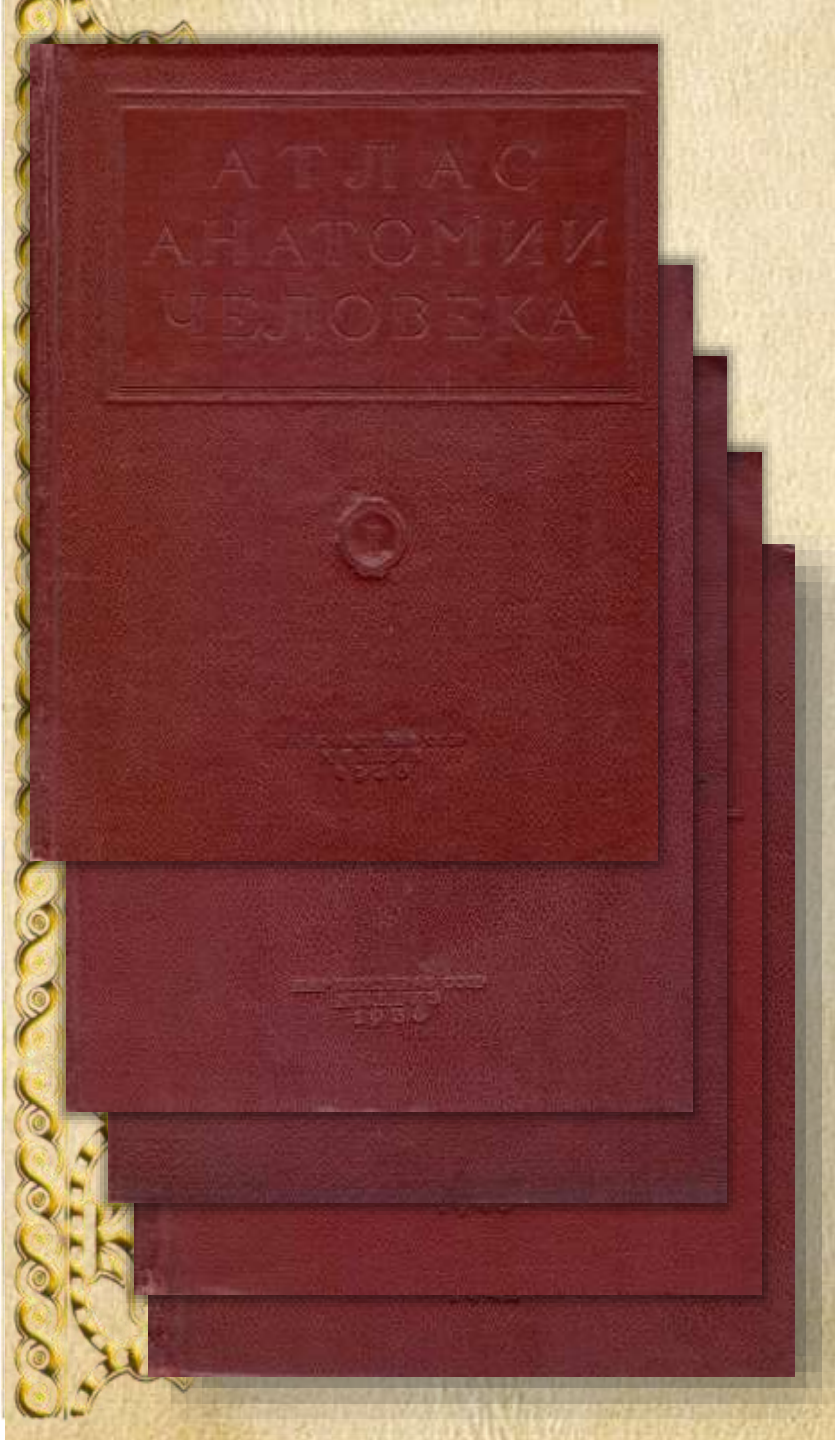

Воробьев В. П. Атлас анатомии человека : в 5 т.

/ В. П. Воробьев ; ред., подготовка текста к печати

Р. Д. Синельников. – Москва-Ленинград : Медгиз, 1938 - 1942.

Т. 1 : Учение о костях. – 1938. – 352 с.

Т. 2 : Учение о мышцах. – 1938. – 252 с.

Т 3 : Учение о внутренностях. – 1939. – 328 с.

Т. 4 : Учение о сосудах. – 1940. – 382 с.

Т. 5 : Учение о нервной системе. – 1942. – 488 с.

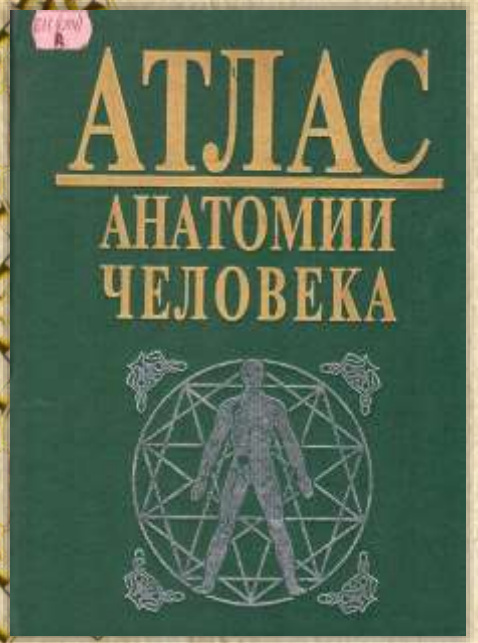

Воробьев В. П. Атлас анатомии человека / В. П. Воробьев. – Минск : Литература, 1998. – 1472 с.

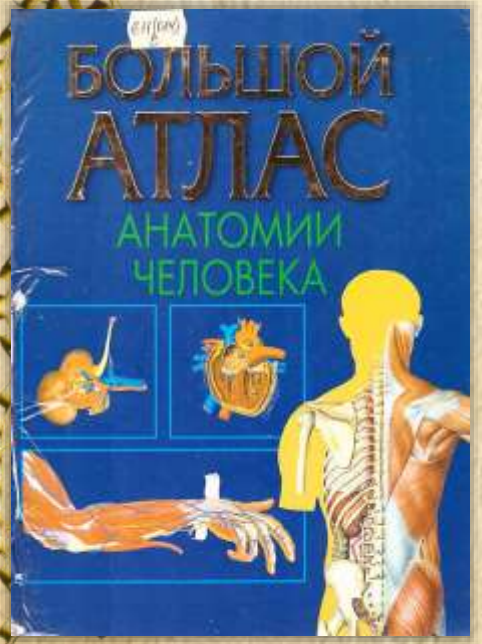

Воробьев В. П. Атлас анатомии человека / В. П. Воробьев. – Минск : Харвест ; Москва : АСТ, 2001. – 1472 с.

Синельников Р. Д. В. П. Воробйов – видатний радянський анатом / Р. Д. Синельников. – Київ : Держмедвидав УССР, 1951. – 52 с.

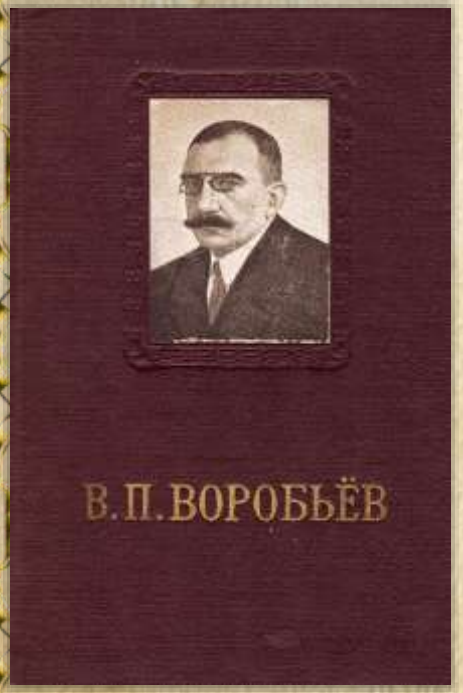

Синельников Р. Д. Выдающийся советский анатом Владимир Петрович Воробьев / Р. Д. Синельников. – Харьков : Харьковское книжно-газетное изд-во, 1952. – 52 с.

Синельников Р. Д. Жизнь в науке (Об основоположнике советской анатомической школы В. П. Воробьеве) / Р. Д. Синельников. – Москва : Медицина, 1969. – 124 с.

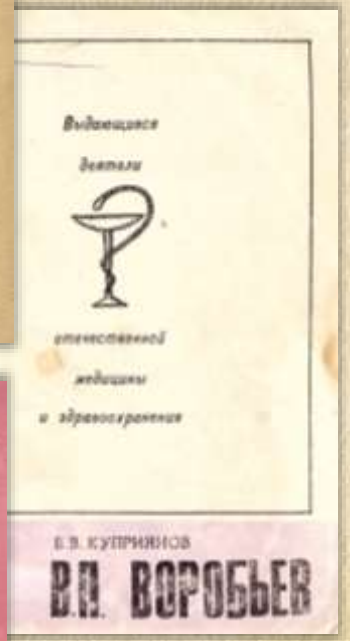

Куприянов В. В. В. П. Воробьев / В. В. Куприянов. – Москва : Медицина, 1969. – 68 с.

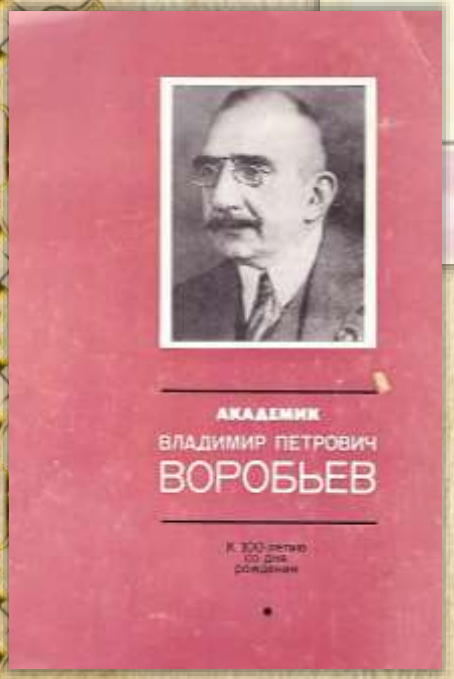

Академик Владимир Петрович Воробьев (К 100-летию со дня рождения) / сост. В. В. Бобин [и др.]. – Харьков : Вища школа, 1976. – 16 с.

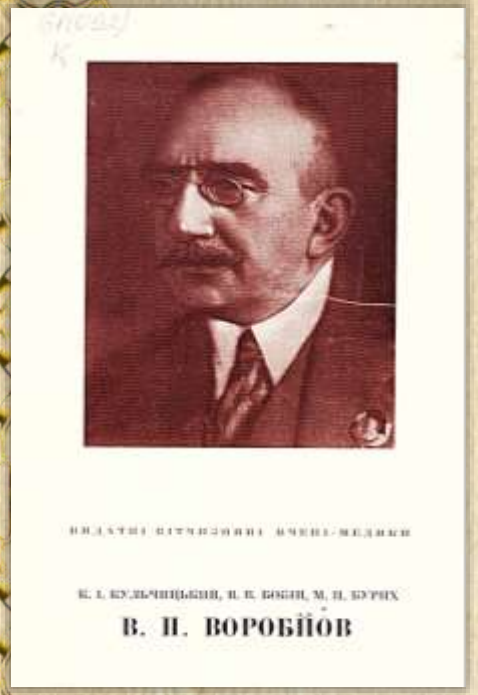

Кульчицький К. І. В. П. Воробйов / К. І. Кульчицький, В. В. Бобін, М. П. Бурих. – Київ : Здоров'я, 1976. – 64 с.

Новоминский А. Н. Владимир Петрович Воробьев / А. Н. Новоминский, В. Н. Попов. – изд.-е 2-е, перераб. и доп. – Киев : Наукова думка, 1986. – 150 с.

Володимир Петрович Воробйов / уклад. А. Н. Новомінський, В. М. Попов. – Київ : Наукова думка, 1973. – 36 с. – (Біобібліографія вчених УРСР).

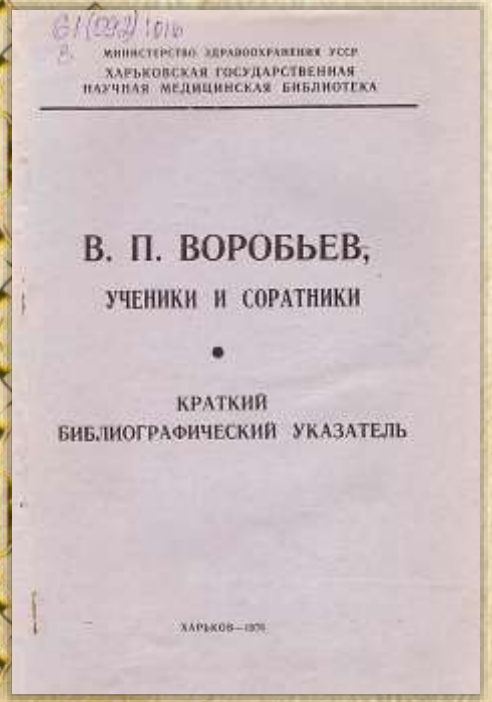

В. П. Воробьев, ученики и соратники : краткий библиографический указатель / сост. М. П. Бурых [и др.]. – Харьков, 1976. – 84 с.

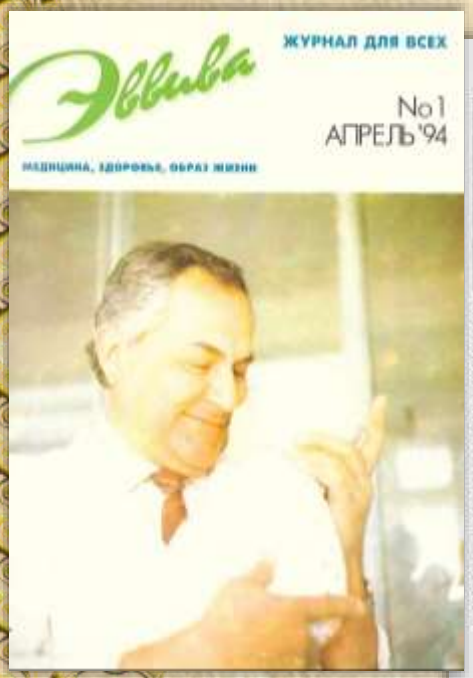

Бромберг Э. Д. Учитель. Воспоминания об академике В. П. Воробьеве / Э. Д. Бромберг // Эввива. Медицина, здоровье, образ жизни. – 1994. – № 1. – С. 12-13.

Бобин В. В. Академик Владимир Петрович Воробьев (к 120-летию со дня рождения) / В. В. Бобин [и др.] // Харьковский медицинский журнал. – 1996. – № 4. – С. 67-68.

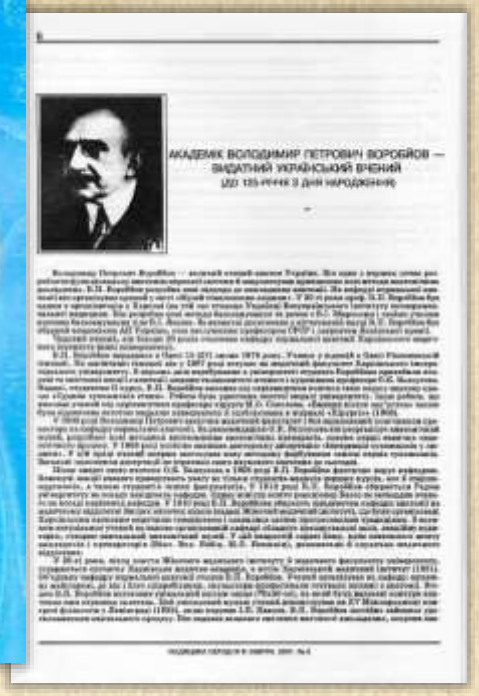

Циганенко А. Я. Академік Володимир Петрович Воробйов – видатний український вчений (До 125-річчя з дня народження) / А. Я. Циганенко // Медицина сьогодні і завтра. – 2001. – № 2. – С. 6-8.

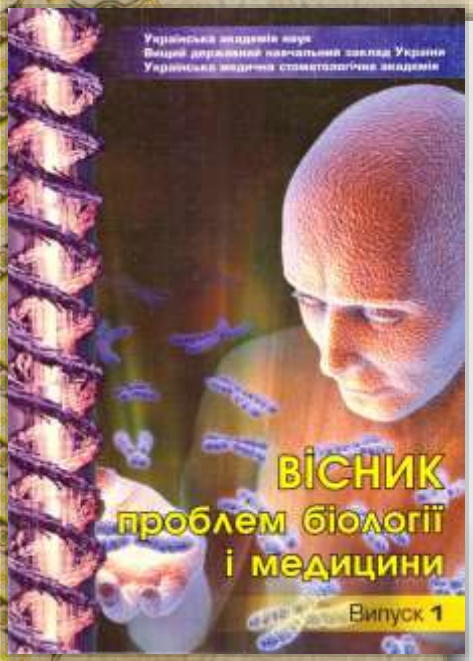

В. П. Воробйов – заслужений анатом, засновник вітчизняних методів довготривалої бальзамації (до 130-річчя з дня народження) / М. С. Скрипніков [и др.] // Вісник проблем біології і медицини. – 2007. – № 1. – С. 7-9.

Велика подяка

кафедрі нормальної анатомії

та музею історії ХНМУ

за надані матеріали

Підготувала Л.В. Скрипченко

© НБ ХНМУ, 2021